

Betsie
gastouderbureau

Introductie voor de Gastouder

Heihoekscheweg 2
5363 SB Velp
0486-421637
Januari 2020

Welkom gastouder,

Dit document is voor gastouders bij Gastouderbureau Betsie (GOB). Hierin kunt u lezen wat het GOB voor u kan betekenen en welke mogelijkheden u als gastouder hebt. Verder is er in dit document ook opgenomen hoe u het beste uw gastkinderen kunt observeren etc.

Sinds januari 2005 bestaat de Wet Kinderopvang. Deze wet is in het leven geroepen om de kwaliteit van kinderopvang, en dus ook gastouderopvang, te garanderen. Hierbij staat centraal dat kinderen zich op een goede en gezonde manier kunnen ontwikkelen in een veilige en gezonde opvangomgeving. Gastouderbureau Betsie helpt hierbij. Wij bieden u daarom begeleiding op het gebied van veiligheid en gezondheid, opvoeding en ontwikkeling, administratie en financiën.

Veiligheid en gezondheid;

Hoe veilig is uw woning eigenlijk? Op het eerste gezicht misschien veilig genoeg, maar zelfs in de kleinste en meest alledaagse dingen kan voor kinderen een gevaar schuilen. Tijdens een gesprek met een medewerker van het GOB is er nauwkeurig gekeken naar de veiligheid in en om huis via de risico inventarisatie lijst. Een medewerker van het gastouderbureau komt jaarlijks op bezoek bij de gastouder in het huis waar de opvang plaatsvindt. Deze risico-inventarisatie lijst wordt jaarlijks doorgenomen en er wordt gekeken of er met het ouder worden van de kinderen nieuwe gevaren ontstaan. www.veiligheid.nl (en zoek op veiligheid gastouderbureau)

EHBO-cursus;

Om de veiligheid te waarborgen en om alert en direct te kunnen reageren op een ongeval biedt het GOB een EHBO cursus aan. Deze cursus vindt plaats op het gastouderbureau en wordt gegeven door gediplomeerd instructeur voor (kinder) EHBO, Caroline. De overheid verplicht u een cursus te volgen van het oranje kruis. Deze cursus bevat 3 dagdelen.

EVC-traject of diploma zorg en welzijn.

Vanaf januari 2010 moeten de gastouders in het bezit zijn van een diploma op het gebied van zorg en welzijn niveau 2 of een EVC procedure gevolgd hebben (ErVaringCertificaat). Wanneer je geen opleiding hebt op het gebied van zorg en welzijn is het verstandig om dit te bespreken met het gastouderbureau. Zij kunnen je hier verder over informeren.

www.gast-ouder.nl

Wanneer u aangemeld bent op de site van het GOB vindt u onder andere de Meldcode Kindermishandeling. U moet er natuurlijk niet aan denken dat het uw oppaskind gebeurt, maar helaas komt kindermishandeling wel voor. Als u het vermoeden heeft dat uw oppaskind mishandeld of seksueel misbruikt wordt, is het belangrijk dat u weet hoe u het beste kunt handelen. In de Meldcode Kindermishandeling staat duidelijk vastgelegd welke procedure in zo'n situatie gevolgd moet worden. In de meldcode staat ook aan welke signalen u kindermishandeling kunt herkennen. Verder staat op de site het pedagogisch beleidsplan van het gastouderbureau beschreven, de klachtenprocedure, alle nieuwsbrieven, de handleiding uren registratie en GGD inspectie rapport. Ook kunt u hier de lijst van aftrekbare kosten voor de gastouder raadplegen en een lijst van eigen bijdrage voor de vraagouder.

Mocht er onverhoopt wat gebeuren met uw oppaskind waarbij u een arts heeft moeten raadplegen, dan kunt u dat opschrijven in het ongevallenregistratieformulier.

Thema-avonden en huisbezoeken;

Meerdere keren per jaar verzorgt het gastouderbureau een themabijeenkomst. Er is een themabijeenkomst over oa brandwonden, allergieën, ADHD, pedagogisch beleidsplan en positief opvoeden geweest. U ontvangt, via de mail, een uitnodiging voor de volgende themabijeenkomst.

Een medewerker van het gastouderbureau komt 2 maal per jaar op bezoek bij de Gastouder. Eenmaal voor de risico inventarisatie en eenmaal voor een evaluatie over hoe de opvang verloopt. Verder heeft het GOB eenmaal per jaar telefonisch contact met de vraagouder. Uiteraard kan er altijd met het

gastouderbureau gebeld of gemaïld worden wanneer er vragen zijn.

Urenregistratie;

De gastouder voert de uren in tussen de 1ste en de 5de van de maand na de opvangmaand. Voor uw inloggegevens: Ga naar www.gast-ouder.opvanguren.nl - klikt u op Wachtwoord opvragen – vul uw e-mail adres in. U ontvangt dan uw gegevens per mail.

Het is verstandig om de uren goed te laten keuren door de vraagouder. Dit kan eventueel d.m.v. een ingevulde urenlijst maandelijks uit te draaien en te voorzien van een handtekening van de gastouder en vraagouder. Zo heeft u altijd de boekhouding goed op orde. De digitale urenlijsten kunt u vragen bij het gastouderbureau.

Gastouder zijn;

Tijdens de eerste levensjaren zal een kind een enorme ontwikkeling doormaken. Het kind zal niet alleen lichamelijk groeien, ook zijn zintuigen zullen zich verder ontwikkelen, zal hoe langer hoe meer begrijpen (verstandelijke ontwikkeling), zal zich hechten aan de mensen rondom hem en het zal geleidelijk een eigen persootje worden (sociale ontwikkeling). Het kind zal ook leren kruipen, lopen en rennen (grobe motoriek) en leren grijpen, tekenen en schrijven (fijne motoriek). Rond de leeftijd van 3,5 à 4 jaar zal het kind klaar zijn voor de kleuterschool.

Elk kind heeft een eigen ritme. Het is belangrijk om dit ritme als gastouder te respecteren en rekening te houden met de eigenheid van het kind. Sommige kinderen lopen bijvoorbeeld al op de leeftijd van 10 maanden, andere pas met 20 maanden. Maak je niet te snel zorgen als het kind afwijkt van 'het gemiddelde kind'. De uitdaging voor jou bestaat erin om zo goed mogelijk in te spelen op de ontwikkelingsbehoeften van je gastkind. Het is normaal dat je als gastouder vragen hebt over de opvoeding van het kind. Iedereen twijfelt er wel eens over of hij "goed bezig" is. Vaak kan je met je vragen en twijfels terecht bij familie, vrienden of bureu.

Opvoeding is een voortdurende wisselwerking tussen kind, gastouders en omgeving. Elke opvoeding verloopt anders. Maar in elke opvoeding zijn drie zaken belangrijk: steunen, stimuleren en sturen.

- **Je steunt** het kind door het te geven wat het nodig heeft: zorg, warme aandacht, aanmoediging, kleding, een dak boven het hoofd, enz. Kinderen hebben ondersteuning nodig. Zo weten ze dat je hen als gastouder graag ziet en hierdoor krijgen ze zelfvertrouwen. Beloon het kind bijvoorbeeld door te zeggen: "Wat ben je flink: je hebt goed geholpen in de tuin."
- **Je stimuleert** het kind om nieuwe dingen te leren en om op ontdekking uit te gaan. Je kan het kind aanmoedigen om te spelen, te praten, vrienden te maken, grote en kleine problemen op te lossen, enz. Zo worden ze vlugger zelfstandig. Als je het kind een lieve opmerking geeft wanneer het zich aan je regels houdt, zal het gestimuleerd worden om zich in de toekomst aan die regels te blijven houden. "Flinke meid, je hebt je voetjes mooi afgeveegd toen je binnenkwam!" Zo stimuleer je het kind om zich in de toekomst opnieuw aan die regels te houden.
- **Je stuurt** het kind door leiding te geven. Je zegt wat je verwacht, je stelt grenzen en stuurt bij wanneer je kind in de verkeerde richting loopt. Je kind heeft grenzen nodig om te leren wat kan en wat niet kan. "Ik wil dat je je speelgoed opruimt als je stopt met spelen". Zo weet je kind wat jij verwacht.

Zorg voor een stimulerende omgeving; Het hangt van de leeftijd van een kind af wat het meest interessante speelgoed zal zijn. Een belangrijk aspect is uiteraard zijn verstandelijke ontwikkeling: die bepaalt voor een deel wat leuk is om mee te spelen. Tussen 12 en 18 maanden zal het kind "creatief" beginnen te spelen. Het zal zelf nieuwe dingen bedenken die het met een voorwerp kan doen. Het zal vlug uitgekeken zijn op kant-en-klaar speelgoed, waar het zelf weinig nieuwe dingen mee kan doen. Met zand, water, kartonnen dozen, tijdschriften, ... kan het zelf allerlei dingen uitproberen. Tussen 18 maanden en 3 jaar zullen fantasespelletjes heel geliefd zijn bij de peuter. Zij/ hij speelt met beelden die losstaan van de realiteit: een kartonnen doos is bijvoorbeeld een auto. Er zijn ook heel wat spelletjes die je samen met het kind kan spelen om het te "leren denken". Met kiekeboespelletjes

oefent je kind zich in het herkennen en het zich herinneren van mensen, voorwerpen en gebeurtenissen. Het leert dat de dingen blijven bestaan, ook al ziet het ze niet. De peuter kan het verband tussen oorzaak en gevolg ontdekken door bepaalde soorten speelgoed. Een autootje dat je eerst achteruit moet slepen voordat het door de kamer zoeft, zal hem hierbij helpen.

Belangstelling wekken; Als je met een kind iets wil doen, als je het iets wilt leren, dan moet je eerst zijn aandacht trekken en ervoor zorgen dat het weet wat jij verwacht. "Belangstelling wekken" wil zeggen dat je als volwassene de aandacht van je kind op iets probeert te richten. Je wilt je kind bewustmaken van datgene wat je zelf in gedachte hebt door de aandacht van het kind erop te vestigen. Kinderen die vaak op die manier door volwassenen aangesproken worden, zullen zelf een sterkere drang ontwikkelen om nieuwe dingen te ontdekken. Ze zullen meer willen weten, zien, voelen, horen en ruiken. Het kind zal op die manier goed en gericht leren waarnemen. Zo zal het sneller leren van nieuwe ervaringen.

Betekenis geven; Het is goed om aan kinderen te leren dat het leven gekleurd is en dat niet alles er zomaar is. Je kunt dat doen door alles een naam te geven. Zelf je enthousiasme over dingen of gebeurtenissen tonen is een tweede manier om betekenis te geven. Je gevoelens tonen, zoals blijdschap, verwondering, ontroering, ... kleurt de dingen.

Door zelf betekenis, gevoel en verwondering te leggen in je uitleg, zet je het kind ertoe aan zelf betekenis te zoeken. Het kind gaat zelf de zin zoeken van wat er rondom hem gebeurt.

Aanmoedigen; Als het kind iets goed doet, toon je jouw waardering en zeg je waarom je iets goed vindt. Doet het iets fout, dan help je het uit zijn fouten te leren. Zeer jonge kinderen hebben aanmoediging nodig. Ze zijn er afhankelijk van. Jonge kinderen weten namelijk nog niet altijd wanneer zij iets goed of fout doen. Het is belangrijk om bij een aanmoediging na te gaan of je kind het echt "voelt" en te laten merken waarom iets goed is.

Plannen en organiseren; Je toont aan het kind hoe het zaken kan ordenen: wat doe je het best eerst en hoe pak je het best bepaalde dingen aan? Je moet het kind leren dat het nodig is om te plannen voordat je iets aanpakt. Plannen en organiseren kan gaan om veel uiteenlopende situaties. Het kan gaan om het helpen van het kind bij de verzorging of het dekken van de tafel. Je kan het kind bij de hand nemen en samen iets doen. Het kind helpen plannen en organiseren is een belangrijke basis voor het ontwikkelen van een latere "werkhouding" en om impulsiviteit af te remmen.

Verbanden leggen; Niets van wat we doen, staat op zich. We kunnen kinderen altijd leren dat het ene wel iets met het andere te maken heeft. Als volwassene kan je de ervaringen die het kind op dit moment heeft, linken met ervaringen die het gisteren had en met ervaringen van morgen. Als gastouder kan je meer zeggen dan wat het kind hoort, ziet, proeft, ... Je kunt uitleggen waarom mensen verdrietig zijn en waarom bepaalde dingen gebeuren. Je kunt voortdurend verwijzen naar het verleden en naar de toekomst. Door zelf verbanden te leggen, leer je ook aan het kind om nieuwe verbanden te leggen. Kinderen krijgen op die manier zelf de behoefte om verbanden te leggen en worden leergierig. In nieuwe situaties zal het kind ook vlugger zelf het verband leggen met vroegere, soortgelijke ervaringen.

Als gastouder kun je helpen; Kinderen hebben hun gastouders of andere steunfiguren nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen. Het kind heeft een veilige basis nodig om zich te kunnen ontwikkelen. Als een kind zich veilig voelt bij zijn gastouders, zal het het nodige zelfvertrouwen krijgen om de wereld rondom hem te gaan ontdekken. Als gastouder stimuleer je daarnaast op verschillende manieren het kind in zijn verstandelijke ontwikkeling. Alleen al door bezig te zijn met het kind, door het vast te nemen, ertegen te praten, ... zul je het kind boeien. Een goede manier om je kind nieuwe dingen te leren is zijn aandacht trekken. "Kijk! Zie je dat? Dat is een vogel!" Door het kind nieuwe dingen te tonen, zal het zin krijgen om zelf op ontdekking te gaan. Je kunt het kind ook aanmoedigen wanneer hem iets nieuws lukt, als het bijvoorbeeld zijn speelgoedje dat je verstopt had, terugvindt. Ook je eigen enthousiasme zal ervoor zorgen dat je kind gedreven is om de wereld te ontdekken. Het is belangrijk om consequent te reageren op het gedrag van het kind. Een kind zal immers van alles uittesten en vindt het spannend om na te gaan hoe zijn ouders zullen reageren. Om te leren wat kan

en wat niet kan, heeft het kind duidelijke grenzen nodig. Zeg duidelijk aan het kind wat kan en wat niet kan. Zo zal zijn besef van "goed" en "kwaad" toenemen.

Belonen is reageren op positief gedrag van het kind; Belonen is reageren op een bepaald gedrag van het kind, zodat dit gedrag blijft of toeneemt. Door je reactie tegenover het kind laat je merken dat je wat het deed positief vond. Bijvoorbeeld: als het kind je helpt, vind je dat fijn en wil je wel dat het dit vaker doet. Door te zeggen "Wat leuk dat je me helpt!" zal het kind gestimuleerd worden om je vaker te helpen. Van het kind verwacht je heel veel: dat het alleen kan spelen, dat het gehoorzaamt, dat het behulpzaam is, dat het zijn boterham opeet, enz. Vaak gedraagt het kind zich ook zoals jij het wil en dat vind je als ouder vaak heel gewoon. Toch is het heel belangrijk om te reageren op positief gedrag van je kind. Op die manier kan je dat gedrag aanmoedigen en laat je aan het kind weten dat je het heel erg waardeert dat het kind zich zo gedraagt. Alles lukt immers beter als er door jou gesupporterd wordt. Om op positief gedrag van het kind te reageren, moet je in de eerste plaats zien en benoemen wat het kind goed doet. Dat vergt een extra inspanning, omdat we meestal alleen opmerken wat er fout loopt.

Wat zijn belangrijke aandachtspunten bij het belonen?

- Reageer zo veel mogelijk op positief gedrag. Dit hoeft echter niet heel consequent te gebeuren, in tegenstelling tot straffen.
- Reageer op wat je ziet en benoem het in termen van gedrag. Bijvoorbeeld: "Je hebt een hele mooie tekening gemaakt!", "Je hebt me goed geholpen door de tafel helemaal alleen te dekken."
- Geef beloningen nooit vooraf. Bijvoorbeeld: "Je krijgt nu een snoepje als je straks stil bent bij oma."
- Geef bij voorkeur beloningen in de vorm van aandacht en complimentjes. Het is raadzaam om in mindere mate met materiële beloningen te werken.
- Spreek op voorhand beloningen af.
- Kijk naar het positieve. Bijvoorbeeld: een trui aantrekken lukt niet goed. Zeg toch: "Je hebt goed geprobeerd om zelf je trui aan te trekken."
- Wees eerlijk tegenover je kind. Het heeft geen zin complimentjes te geven die je niet meent.
- Belangrijk is rekening te houden met wat het kind leuk vindt. Een beloning moet echt leuk zijn. Als het kind bijvoorbeeld niet graag buiten speelt, zal samen buiten voetballen geen beloning voor hem zijn.

Grenzen stellen is noodzakelijk; Kinderen weten uit zichzelf niet wat kan en wat niet kan, wat mag en wat niet mag. Dat moeten ze leren, geleidelijk aan. Regels en afspraken kunnen hen daarbij helpen en geven hun ook zekerheid. De eerste stap is dat het kind thuis leert omgaan met regels. Daarna moet het dat ook in de opvang, op school, bij familie, ... leren. Grenzen aangeven is noodzakelijk. Het zorgt voor veiligheid (bijvoorbeeld: het kind mag niet alleen de trap op) en voor de zekerheid: niet alles staat telkens weer ter discussie. Het zorgt er ook voor dat het kind zelfstandig leert worden. Het leert bijvoorbeeld telkens zijn handen te wassen voor het eten. Het leert het kind ook hoe het met anderen moet omgaan. Speelgoed pak je bijvoorbeeld niet zomaar af; je moet het vragen. Kinderen zullen zich meestal houden aan de grenzen die hun worden aangegeven. Van de honderd grenzen zal er misschien één zijn waar het kind tegenaan botst en op reageert. Het kind zal misschien huilen, roepen, toch stiekem iets doen wat niet mag, ... Het is belangrijk om als gastouder een evenwicht te vinden tussen ruimte geven en duidelijkheid geven aan het kind. Je geeft al grenzen aan wanneer het kind nog een baby is. Je zal een baby van 7 maanden bijvoorbeeld leren dat hij niet onmiddellijk wordt opgepakt als hij begint te huilen. Of je leert een kruipende baby van 10 maanden dat hij niet aan de stopcontacten mag komen door hem kordaat op te pakken en dit duidelijk te zeggen.

Hoe kan ik grenzen aangeven?

Iets vragen aan het kind; Stel je grenzen door iets te vragen aan het kind. Bijvoorbeeld: "Wil je mij helpen om de tafel te dekken?" Belangrijk is om dit op het juiste moment te doen, bijvoorbeeld niet wanneer het kind verdiept is in zijn spel. Je kan je blijheid tonen als het kind gehoorzaamt: "Leuk dat

je me helpt!" Eventueel kan je het hiervoor belonen: "Nu heb ik nog de tijd om een dessert te maken." Let er wel op dat het kind al kan wat je het vraagt. Zo kun je een peuter vragen de vorken klaar te leggen en de glazen klaar te zetten. Je kunt ook met het kind overleggen als je het iets vraagt. Je kunt bijvoorbeeld afspreken dat het kind je helpt om de tafel te dekken als het tv-programma afgelopen is.

Regels voorschrijven; Stel grenzen aan het kind door regels voor te schrijven. Een regel kan bijvoorbeeld zijn: "Als je binnenkomt, doe je je schoenen uit en doe je je pantoffels aan." Belangrijk is dat de regels niet ter discussie staan en duidelijk zijn voor het kind. Een regel is te controleren (het kind heeft zijn pantoffels aan) en is bekend. Je kunt het kind immers niet straffen als het de regel niet kende. Voordat je een regel invoert, is het belangrijk ook aan het kind te vertellen wat de beloning en wat de straf is. Zo weet het kind wat de gevolgen kunnen zijn als het een regel wel of niet naleeft. Als gastouder schrijf jij altijd de regel voor.

Iets eisen van het kind; Iets eisen van het kind doe je het best alleen als het om een ernstige situatie gaat. Het kan bijvoorbeeld gaan om een situatie waarbij de veiligheid van het kind op het spel staat: "Leg nu onmiddellijk dat mes neer!"

Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten bij het aangeven van grenzen?

- Houdt rekening met de leeftijd van het kind. Het stellen van regels en grenzen verandert met de leeftijd van het kind. Het aantal regels zal geleidelijk toenemen en later weer afnemen. Je kind kan meer en meer inspraak krijgen naarmate het ouder wordt. Met een kind van 10 kun je al flink discussiëren. Een peuter van 2 is daar nog niet toe in staat.
- Ga na of je niet te veel verwacht van het kind. Sommige regels zijn misschien te hoog of te laag gegrepen.
- Belangrijk is grenzen consequent te stellen en vol te houden, altijd en overal, ook wanneer er bijvoorbeeld bezoek is, als je moe bent of als er veel mensen naar jullie kijken in het woonhuis.
- Je kunt laten merken dat je het meent door een duidelijke toon en door je gezichtsuitdrukking.
- Het is belangrijk dat er zo veel mogelijk overeenstemming is tussen de ouders en de gastouder. Zo is er duidelijkheid voor het kind.
- Je kunt zeggen waarom je iets wilt of niet wilt. Dat wil daarom niet zeggen dat je altijd discussie moet toelaten.
- Formuleer positief wat je van het kind verwacht. Bijvoorbeeld: "Je mag niet aan de radio komen" in plaats van "Blijf van de radio".
- Denk aan de luisterafstand. Kinderen horen ver, maar luisteren niet ver! Zorg ervoor dat het kind je voldoende kan horen en dat je zijn aandacht trekt als je het iets vraagt. Zorg dat je oogcontact hebt met het kind wanneer je er tegen praat en sta dicht genoeg bij het kind.
- Ga na of je regels of grenzen door het kind nageleefd worden. Wanneer dat niet het geval is, herhaal ze dan of verbind er een straf aan.
- In elk gezin gelden andere regels. Dit vormt op zich geen enkel probleem. Belangrijk is dat je je als gastouder bewust bent van je eigen regels.

Wat zijn belangrijke aandachtspunten bij het straffen?

- Probeer zo weinig mogelijk te straffen. Belonen kun je echter nooit te veel: positief reageren, aandacht geven, ... Het is beter positief gedrag heel vaak te belonen dan storend gedrag heel vaak te bestraffen. Vaak belonen zorgt immers voor een goede relatie met het kind. Het kind krijgt ook meer zelfvertrouwen en zal vaker positief gedrag stellen.
- Indien er toch negatief gedrag is, straf dan onmiddellijk. Zeg bijvoorbeeld niet: "Straks geen tv omdat je vanmorgen je tanden niet wilde poetsen."
- Soms kan het je allemaal te veel worden. Het kind kan je soms echt het bloed onder de nagels vandaan halen. Schud het kind in geen geval! Dit kan erg gevaarlijk zijn voor het kind. Het is beter op zo'n moment het kind eventjes apart te zetten, zodat je zelf ook tot rust kunt komen.

- Vaak wil je als gastouder dat het kind niet alleen een bepaald gedrag afleert, maar zich ook anders gaat gedragen. Daarom kun je het beste achteraf nog eens de situatie met het kind bespreken. Zeg waarom je boos was en vertel het kind ook wat het wel kan doen: reik het kind een alternatief aan. Bijvoorbeeld: je was boos op het kind omdat het met zijn bal in huis speelde. Je kunt achteraf zeggen waarom je boos was en samen met het kind een leuk plekje in de tuin zoeken waar het wel met zijn bal mag spelen.
- Na het straffen is het belangrijk om even de tijd te nemen om het weer "goed te maken" met elkaar. Je was boos omdat het kind iets deed, maar na de straf is dat vergeten. Je moet er dan ook niet meer op terugkomen.

Omgang met vraagouders; Zorg dat, voor de opvang begint, het duidelijk is wat u van de vraagouder verwacht en wat de vraagouder van u verwacht. Zo voorkom je in een later stadium problemen. Ga met uw vraagouder om de tafel zitten en bespreek hoe je een kind beloont, stimuleert en straft. Het is belangrijk dat u als gastouder en vraagouder op een lijn zit qua opvoeding. Belangrijk is ook dat dit regelmatig op elkaar afgestemd wordt. De risico inventarisatielijst met betrekking tot de gezondheid en veiligheid kunnen hiervoor ondersteuning bieden. Ook is het een idee om als gastouder een schriftje bij te houden, wat het kind allemaal bij u doet, hoe het dagritme in elkaar zit en wat de bijzonderheden zijn. Later is dit ook leuk om terug te lezen en te kijken hoe de ontwikkeling van het kind is verlopen.

Wanneer er zich problemen voordoen, kunt u altijd contact op nemen met het gastouderbureau.

